

Примітка 3 Фінансові активи

Кредити, надані членам кредитної спілки. Оцінка цих фінансових активів здійснюється за амортизованою собівартістю, яка визначається за методом ефективної ставки відсотка відповідно до МСФЗ 9. Кредитна спілка не отримує ніяких додаткових гонорарів та додаткових комісійних зборів, які є невід'ємною частиною ефективної ставки відсотка, витрат на операції та всіх інших премій чи дисконтів, тому ефективна ставка відсотка дорівнює номінальній ставці, тобто тій, що визначена договором.

Амортизована собівартість фінансового активу або фінансового зобов'язання — це сума, за якою фінансовий актив чи зобов'язання оцінюється при первісному визнанні, мінус виплати основної суми, плюс (або мінус) накопичена амортизація будь-якої різниці між цією первісною сумою та сумою погашення із застосуванням методу ефективного відсотка та мінус будь-яке зменшення (прямо чи через застосування рахунку резервів) унаслідок зменшення корисності або неможливості отримання....»

Метод ефективного відсотка — це метод обчислення амортизованої собівартості фінансового активу або фінансового зобов'язання (або групи фінансових активів чи фінансових зобов'язань) та розподілу доходу чи витрат від відсотків на відповідний період.

Ефективна ставка відсотка — це ставка, яка точно дисконтує попередньо оцінені майбутні платежі або надходження грошових коштів протягом очікуваного строку дії фінансового інструмента та, якщо доцільно, протягом коротшого періоду до чистої балансової вартості фінансового активу чи фінансового зобов'язання. Обчислюючи ефективну ставку відсотка, суб'єкт господарювання має попередньо оцінити грошові потоки, враховуючи всі умови контракту про фінансовий інструмент (наприклад, аванси, опціони "кол" та подібні опціони), але не має розглядати майбутні збитки від кредитів. Обчислення включає всі гонорари та додаткові комісійні збори, сплачені або отримані сторонами контракту, які є невід'ємною частиною ефективної ставки відсотка (див. [МСБО 18](#)), витрати на операції та всі інші премії чи дисконти. Є припущення, що грошові потоки та очікуваний строк дії групи подібних фінансових інструментів можна достовірно оцінити. Проте в тих рідкісних випадках, коли неможливо достовірно оцінити грошові потоки або очікуваний строк дії фінансового інструмента (або групи фінансових інструментів), суб'єктіві господарювання слід використовувати контрактні грошові потоки за весь контрактний строк фінансового інструмента (або групи фінансових інструментів).

На вимогу Розпорядження №7, з метою коректного контролю за фінансовими нормативами кредитна, спілка в обліку класифікує за строками ці фінансові активи за початковим терміном погашення.

Під час складання фінансової звітності для класифікації кредитів за строками кредитна спілка:

- використовує фактичний термін погашення кредитів;
- обов'язково відображає довгострокові кредити по частинах у розрізі строку погашення не більше дванадцяти місяців після дати балансу та через більш ніж дванадцять місяців після дати балансу.

Знецінення кредитів, наданих членам кредитної спілки

Кредитна спілка, відповідно до Закону України «Про кредитні спілки» (далі по тексту — Основний закон), в порядку, передбаченому Розпорядженням №7, Положення про фінансові послуги та Положення про фінансове управління, на постійній основі здійснює моніторинг кредитного портфеля на предмет зменшення корисності (знецінення). Відповідно до вимог Розпорядження №7, кредитна спілка формує Резерв забезпечення покриття втрат від неповернених позичок в порядку, передбаченому п. 5.1 зазначеного Розпорядження. Спеціалізоване програмне забезпечення розраховує дні прострочення, класифікує кредити за рівнями прострочення та розраховує необхідний резерв автоматично. Якщо, відповідно до МСБО 39, кредитна спілка виявляє інші ніж прострочення фактори знецінення, кредитна спілка формує резерв в розмірі більшому, ніж необхідний, але з урахуванням того, що загальна сума сформованого резерву не може перевищувати загальну суму прострочених кредитів.

Грошові кошти та їх еквіваленти. Грошові кошти та їх еквіваленти включають залишки коштів у касі та на банківських рахунках в національній валюті, а також кошти на депозитних рахунках в банках «До запитання», короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошей і характеризуються незначним ризиком зміни вартості, що можуть бути використані для поточних операцій. Грошові кошти та їх еквіваленти обліковуються за амортизованою вартістю.

Інша поточна дебіторська заборгованість. До іншої поточної дебіторської заборгованості кредитна спілка відносить будь-яку заборгованість, крім зборів, податків та обов'язкових платежів, в момент виникнення юридичного права на отримання платежів за такою заборгованістю. Відповідно до вимог Розпорядження №7, з метою покриття втрат за іншою дебіторською заборгованістю у разі виникнення ризику неповернення, кредитна спілка формує резерв сумнівних боргів. Величина резерву сумнівних боргів визначається за методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості. Сума сформованого резерву сумнівних боргів на дату балансу не може перевищувати загальну суму іншої дебіторської заборгованості.

Припинення визнання фінансових активів. Відповідно до МСФЗ 9, Кредитна спілка припиняє визнання фінансового активу тоді і лише тоді, коли:

- строк дії контрактних прав на грошові потоки від фінансового активу закінчується, або
- вона передає фінансовий актив і ця передача відповідає критеріям для припинення визнання, а саме якщо кредитна спілка передає в основному всі ризики та винагороди від володіння фінансовим активом, то кредитна спілка припиняє визнання фінансового активу і визнає окремо як активи або зобов'язання будь-які права та зобов'язання, створені або збережені при передачі.

Примітка 4 Фінансові інвестиції

Кредитна спілка під час складання фінансової звітності відносить до фінансових інвестицій депозити в банках, ОКС, пайові внески в ОКС. Фінансові інвестиції обліковуються та відображаються у звітності за справедливою вартістю.

Примітка 5 Основні засоби та нематеріальні активи

Основні засоби та нематеріальні активи обліковуються за первісною (переоціненою) вартістю мінус накопичена амортизація та збитки від знецінення, за наявності. Витрати на ремонт та технічне обслуговування основних засобів визнаються витратами по мірі їх виникнення. Кредитна спілка застосувала МСБО 16 та МСБО 38 ретроспективно.

Амортизація основних засобів та нематеріальних активів розраховується прямолінійним методом з метою рівномірного зменшення первісної вартості до ліквідаційної вартості протягом строку корисного використання активу. Амортизація активу починається, коли

він стає придатним для використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та приведений у стан, у якому він придатний до експлуатації. Амортизація активу припиняється на одну з двох дат, яка відбувається раніше: на дату, з якої актив класифікується як утримуваний для продажу (або включається до ліквідаційної групи, яка класифікується як утримувана для продажу) згідно з МСФЗ 5, або на дату, з якої припиняють визнання активу. Амортизація не припиняється, коли актив не використовується або він вибуває з активного використання, доки актив не буде амортизований повністю.

До нематеріальних активів в кредитній спілці переважно відносяться ліцензійне програмне забезпечення, спеціалізоване програмне забезпечення та ліцензії на здійснення діяльності. Нематеріальні активи з невизначеним строком експлуатації не підлягають амортизації.

Примітка 6 Активи, утримувані для продажу

Необоротні активи або групи вибуття, що включають активи та зобов'язання, балансова вартість яких, як очікується, буде відшкодована переважно в результаті продажу або розподілу, а не в результаті тривалого використання, відносяться до категорії активів, утримуваних для продажу. Необоротні активи, класифіковані як утримувані для продажу, оцінюються за їхньою балансовою вартістю або за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж, залежно від того, яка з цих сум менша.

Примітка 7 Фінансові зобов'язання

Фінансові зобов'язання в основному складаються з внесків (вкладів) на депозитні рахунки, кредитів, отриманих в ОКС, коштів, залучених від інших юридичних осіб.

При первісному визнанні за умови застосування звичайної відсоткової ставки кредитна спілка оцінює фінансові зобов'язання за справедливою вартістю мінус витрати на операцію, які прямо відносяться до залучення зобов'язання. Найкращим доказом справедливої вартості є ціна операції, тобто сума договору.

Відповідно до МСФЗ 9, кредитна спілка класифікує всі фінансові зобов'язання як такі, що у подальшому оцінюються за амортизованою собівартістю, користуючись методом ефективного відсотка. Метод ефективного відсотка не застосовується за фінансовими зобов'язаннями, за якими неможливо достовірно і однозначно визначити грошові потоки, а саме: внески (вклади) на депозитні рахунки до запитання, строкові внески (вклади) на депозитні рахунки з можливістю довкладання, а також визнані зобов'язання відповідно до п.18 МСБО 32. За відсутності суми первісного дисконту балансова вартість (амортизована собівартість) розраховується як залишок основної суми та нарахованих, але не виплачених процентів на дату звітності.

На вимогу Розпорядження №7, з метою коректного контролю за фінансовими нормативами, кредитна спілка в обліку класифікує за строками фінансові активи за початковим терміном погашення. Під час складання фінансової звітності за міжнародними стандартами для класифікації зобов'язань за строками кредитна спілка:

- використовує фактичний термін погашення зобов'язань;
- обов'язково відображає довгострокові зобов'язання по частинах у розрізі строку погашення не більше дванадцяти місяців після дати балансу та через більш ніж дванадцять місяців після дати балансу.

Примітка 8 Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи

Забезпечення в фінансовій звітності визнається, якщо виконуються всі три умови:

- кредитна спілка має існуюче зобов'язання (юридичне чи конструктивне) внаслідок минулої події;
- ймовірно, що вибуття ресурсів буде необхідним для виконання зобов'язання;
- можна достовірно оцінити суму зобов'язання.

Забезпечення переглядається на кінець кожного звітного періоду та коригується для відображення поточної найкращої оцінки. Якщо вже немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде потрібним для погашення зобов'язання, забезпечення сторнується. Забезпечення використовується лише для тих видатків, для яких воно було створено з самого початку. Лише видатки, пов'язані з забезпеченням, під які воно було створено, згортаються з ним. Якщо кредитна спілка має обтяжливий контракт, існуюче зобов'язання за цим контрактом вона визнає та оцінює як забезпечення. Витрати на реструктуризацію можуть бути визнані забезпеченням тільки якщо реструктуризація розпочата в звітному періоді та ці витрати відповідають всім трьом умовам визнання забезпечення.

Щодо умовних зобов'язань кредитна спілка розкриває для кожного класу умовного зобов'язання на кінець звітного періоду стислу інформацію про сутність умовного зобов'язання і, якщо можливо, наближену оцінку його фінансового впливу, інформацію про невизначеності щодо суми або часу будь-якого вибуття та можливість будь-якої компенсації. У надзвичайно рідкісних випадках можна очікувати, що розкриття деякої або всієї інформації завдасть серйозної шкоди позиціям кредитної спілки в суперечці з іншими сторонами щодо предмету забезпечення, умовного зобов'язання чи умовного активу. В таких випадках кредитна спілка не розкриває інформацію, але розкриває загальний характер суперечки, а також той факт, що інформація не була розкрита, і причини цього.

Примітка 9 Визнання доходів та витрат

Дохід у фінансовій звітності визнається методом нарахування. Проценти за кредитами визнаються із застосуванням методу ефективної ставки відсотка. Коли виникає невизначеність щодо отримання нарахованих процентів, які були визнані доходом, такі проценти визнаються як витрати, а не як коригування суми первісно визаного доходу. Визнання витрат у фінансовій звітності здійснюється за принципом нарахування. Кредитна спілка аналізує витрати із застосуванням класифікації, яка базується на характері витрат. У фінансовій звітності витрати на сплату відсотків визнаються, обчислені за допомогою методу ефективного відсотка. Суми, розподілені на додаткові пайові внески, у фінансовій звітності відображаються у складі фінансових витрат. Витрати визнаються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками по конкретних статтях доходів, що припускає одночасне визнання прибутків і витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій. Доходи і витрати включаються до складу Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) на підставі принципів нарахування і відповідності відображення в бухгалтерському обліку і звітності тих періодів, до яких вони відносяться.

Примітка 10 Витрати на персонал та відповідні нарахування

Витрати на заробітну плату, на нарахування єдиного соціального внеску, оплачувані річні відпустки та лікарняні, премії, а також негрошові винагороди нараховуються у тому періоді, в якому відповідні послуги надавались працівниками кредитної спілки. У кредитної спілки відсутнє юридичне або конструктивне зобов'язання здійснювати пенсійні або інші подібні виплати, крім платежів відповідно до законодавства.

Примітка 11 Виправлення сум попередніх періодів

У поданій фінансовій звітності немає виправлення сум попередніх періодів.

Основні судження, що використовувались при застосуванні облікової політики.

Примітка 12 .Капітал кредитної спілки. Класифікація та оцінка.

Відповідно до вимог Основного закону та вимог регулятора, кредитна спілка відносить до капітулу пайовий, резервний, додатковий капітал, а також залишок нерозподіленого доходу. Однак, на вимогу МСБО 32, в цій фінансовій звітності пайовий та додатковий капітал кредитної спілки, який може бути повернений за заявою члена кредитної спілки, відображені у складі поточних фінансових зобов'язань. Додатково на вимогу регулятора кредитна спілка оцінює та контролює розмір регулятивного капітулу, який складається із суми фактично сформованого резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок та суми капітулу кредитної спілки, сформованого за рахунок резервного капітулу, нерозподіленого доходу (за наявності), обов'язкових пайових внесків, додаткового капітулу, за винятком добровільних цільових внесків членів кредитної спілки, зменшеної на суму непокритого збитку (за наявності). Кредитна спілка на регулярній основі контролює нормативи достатності капітулу та платоспроможності, передбачені вимогами Розпорядження №7. На вимогу НПсБО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" наводиться інформація про призначення та умови використання кожного елемента власного капітулу (крім зареєстрованого капітулу).

Відповідно до статуту кредитної спілки:

— **Резервний капітал** призначений для відшкодування можливих збитків кредитної спілки, які не можуть бути покритими за рахунок надходжень поточного року, забезпечення платоспроможності кредитної спілки та захисту заощаджень її членів.

Рішення про використання капітулу на покриття збитків кредитної спілки приймається спостережною радою кредитної спілки в порядку, визначеному законодавством та рішенням загальних зборів членів кредитної спілки.

— **Додатковий капітал** кредитної спілки формується за рахунок цільових внесків членів кредитної спілки, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, безоплатно отриманого майна і необоротних засобів. Рішенням загальних зборів може бути встановлена обов'язковість унесення всіма членами кредитної спілки з визначеною періодичністю певної суми цільового внеску членів кредитної спілки в додатковий капітал.

У разі ліквідації спілки залишок додаткового капітулу зараховується до Державного бюджету України.

Відповідно до положення про фінансове управління кредитної спілки додатковий капітал може бути використаний на покриття збитків. Також положенням про фінансове управління та Порядком розподілу доходів та покриття збитків встановлена черговість використання капітулу на покриття збитків.

Статутом кредитної спілки визначений порядок розподілу доходу:

— **Нерозподілений дохід**, що залишається у розпорядженні кредитної спілки за підсумками фінансового року, розподіляється за рішенням загальних зборів, у тому числі між членами кредитної спілки, пропорційно розміру їх пайових внесків у вигляді відсотків (процентів). При цьому в першу чергу відбувається необхідне поповнення капітулу та резервів. Сума доходу, яка розподіляється на додаткові пайові членські внески, визначається з дотриманням умови, що доходність додаткових пайових членських внесків

не може перевищувати більш ніж у два рази середньозважену процентну ставку доходності внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитних рахунках за їх наявності. Решта доходу, що залишилася після формування капіталу й резервів та розподілу на додаткові пайові членські внески, розподіляється на обов'язкові пайові членські внески. Розподіл доходів кредитної спілки протягом року відбувається в порядку, визначеному рішенням загальних зборів членів кредитної спілки.

Кредитна спілка контролює нормативи достатності капіталу та платоспроможності відповідно до вимог Розпорядження Нацкомфінпослуг №7.

Примітка 13. Умовні зобов'язання

Під умовними зобов'язаннями кредитна спілка розуміє можливе зобов'язання (якого ще фактично немає), яке залежить від минулих подій та від того, чи відбудеться або не відбудеться ще подія (події) в майбутньому та яка не залежить від кредитної спілки.

Також це може бути існуюче зобов'язання (юридичне або конструктивне), яке не може бути розкрите в звітності, оскільки невідомо, чи буде в майбутньому вибуття ресурсів, або неможливо оцінити суму.

Примітка 14. Умовні активи

Під умовними активами кредитна спілка розуміє можливий актив (якого ще фактично немає), який залежить від минулих подій та від того, чи відбудеться або не відбудеться ще подія (події) в майбутньому та яка не залежить від кредитної спілки.

Примітка 15. Пов'язані сторони

У визначенні кола пов'язаних сторін кредитна спілка регулюється ЗУ «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». У фінансовій звітності на вимогу МСБО 24 кредитна спілка розкриває інформацію про зв'язані строни окремо по членах правління та спостережної ради; внутрішньому аудитору та членах сімей членів правління, спостережної ради та внутрішнього аудитора. По пов'язаних сторонах розкривається така інформація: виплати працівникам; залишки дебіторської заборгованості в розрізі строків; залишки зобов'язань (з урахуванням зворотніх внесків в капітал) в розрізі строків, та, за наявності, такі операції: придбання або продаж нерухомості та інших активів; отримання послуг; оренда; надання гарантій або застави.

Примітка 16. Події після дати балансу

Під подіями після дати балансу кредитна спілка розуміє всі події до дати затвердження фінансової звітності до випуску, навіть якщо ці події відбуваються після оприлюднення фінансового результату чи іншої вибіркової фінансової інформації. Керуючись положеннями МСБО 10 під затвердженням фінансової звітності до випуску кредитна спілка розуміє дату затвердження річної фінансової звітності спостережною радою. Кредитна спілка розділяє події після дати балансу на такі, що вимагають коригування після звітного періоду, та такі, що не вимагають коригування після звітного періоду.

Примітка 17. Додаткові класифікації та оцінки, що стосуються кредитного портфеля.

Відповідно до вимог регулятора та Положення про фінансові послуги, кредитна спілка класифікує кредитний портфель за цільовим призначенням, за строками надання та виділяє та контролює кредити, які відносяться до кредитів з великим ризиком. Інформація

щодо класифікації кредитного портфеля за цільовим призначенням у розрізі наданих кредитів, залишків по кредитах, пролонгованих кредитах та прострочених кредитах 2-4 рівня прострочення викладена у рядках 011-0153, графах 3-11 додатку 6 до Звітних даних «Звітні дані про кредитну діяльність кредитної спілки», що входять до складу річної звітності кредитної спілки, яку кредитна спілка подає до Нацкомфінпослуг. Інформація щодо кредитів з великим ризиком відображенна в графах 14-15 додатку 6 до Звітних даних «Звітні дані про кредитну діяльність кредитної спілки», що входять до складу річної звітності кредитної спілки, яку кредитна спілка подає до Нацкомфінпослуг.

Примітка 19. Управління ризиками.

Відповідно до Політики з управління ризиками, що затверджена спостережною радою кредитної спілки, кредитна спілка ідентифікує ризик ліквідності, ринковий ризик та кредитний ризик, як основні можливі ризики діяльності кредитної спілки

Ризик ліквідності стосується наявності достатніх коштів для повернення внесків і погашення інших фінансових зобов'язань, пов'язаних із фінансовими інструментами, при настанні терміну їхнього погашення.

Виникає через неспроможність кредитної спілки запобігти зменшенню обсягів зобов'язань або фінансувати збільшення кредитного портфеля. Визначається обсягом неотриманих доходів у разі вимушеноого продажу активів за поточною вартістю для покриття розриву ліквідності або розміром надлишкових витрат, які понесені у разі вимушеноого залучення пасивів для вирішення проблем, пов'язаних з нестачею ліквідних активів.

Основним органом управління ризиком ліквідності є правління кредитної спілки, до повноважень якого входить прийняття управлінських рішень з управління ліквідністю, розробка пропозицій щодо залучення коштів тощо.

Для управління ризиком ліквідності кредитна спілка використовує наступні методи:

- контроль за фінансовими нормативами щодо ліквідності відповідно до вимог Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг;
- обмеження щодо залучення короткострокових фінансових зобов'язань або обмеження щодо довгострокового кредитування;
- впровадження збалансованої процентної політики, яка зорієнтована на довгострокове залучення та короткострокове кредитування.

Ринковий ризик

Ринковий ризик — ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливаються внаслідок змін ринкових цін. Ринковий ризик охоплює три типи ризику: валютний ризик, відсотковий ризик та інший ціновий ризик.

Враховуючи те, що процентні ставки за кредитами та внесками не залежать від коливань відсоткових ставок або валютних курсів, кредитна спілка вважає ринковий ризик несуттєвим. Кредитна спілка нараховує відсотки за фіксованими процентними ставками відповідно до процентної політики, встановленої спостережною радою.

Кредитний ризик

Кредитний ризик – це наявний або потенційний ризик того, що одна сторона контракту про фінансовий інструмент не зможе виконати зобов'язання і це буде причиною виникнення фінансового збитку іншої сторони. Кредитний ризик виникає в результаті кредитних операцій кредитної спілки з членами, внаслідок яких виникають фінансові активи.

Управління кредитним ризиком здійснюється шляхом прийняття управлінських рішень, спрямованих на досягнення мети одержання максимального можливих доходів при мінімальному ризику збитків на основі проведення кількісного і якісного аналізу

кредитного портфеля кредитної спілки. Критерії оцінки фінансового стану позичальника встановлюються Положенням кредитної спілки про фінансові послуги та окремими рішеннями спостережної ради.

Цілями управління кредитним ризиком є:

- участь у затвердженні та нагляд за всіма кредитними зобов'язаннями позичальників відповідно до внутрішніх процедур;
- забезпечення збалансованої структури загального кредитного портфеля;
- забезпечення належного формування резервів у відповідності з прийнятими ризиками.

Кредитний ризик мінімізується за рахунок формування резервів, лімітування кредитних операцій, формування ефективної процентної політики, постійного кількісного та якісного аналізу кредитного портфеля, диверсифікації кредитного портфеля, підтримки на достатньому рівні власного капіталу.

Методами управління кредитним ризиком є:

- вивчення та оцінка кредитоспроможності позичальника;
- забезпечення кредитів;
- спостереження за дебіторською заборгованістю (моніторинг);
- диверсифікація та/або концентрація кредитного портфеля;
- створення резервів.

Дані методи взаємозалежні, часто випливають один з одного та доповнюють один одного, тому для найбільш ефективних результатів кредитна спілка практикує їх комплексне застосування.

Для оцінки та аналізу фактичного рівня кредитного ризику використовуються обов'язкові вимоги до виміру кредитного ризику, встановлені відповідними Розпорядженнями регулятора, зокрема, Розпорядження №7.

Кредитна спілка здійснює контроль за виконанням вимог Нацкомфінпослуг до кредитних спілок, визначених Розпорядженням №7, поопераційно, щоденно та щомісячно.

У процесі управління кредитним ризиком беруть участь наступні структурні підрозділи кредитної спілки:

- управління кредитної спілки,
- кредитний комітет.

Загальне управління кредитним ризиком покладене на кредитний комітет кредитної спілки.

До основних функцій кредитного комітету належить аналіз структури кредитного портфеля та необхідного розміру резерву покриття втрат від неповернених позичок, прийняття рішень щодо заходів із поверненням простроченої та безнадійної заборгованості.

Поточне управління кредитним ризиком здійснюється правлінням кредитної спілки.

Основними завданнями поточного управління є забезпечення кредитної діяльності, економічно доцільне і оптимальне розміщення наявних ресурсів, контроль за кредитною діяльністю відокремлених підрозділів кредитної спілки, оцінка кредитного ризику та розрахунок резерву покриття втрат від неповернених позичок. Правління визначає вартість заставного майна, бере участь у здійсненні перевірок за станом заставленого майна, організує продаж заставленого майна.